

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENTĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 „
3 luni	8 „
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACTIA & ADMINISTRATIJA

București, CALEA RAHOVEI — 5

Lângă Pălatul Justiției

TELEFON No. 16.98

S U M A R

Contractul de cont curent (urmarea 30) de d-l profesor V. Dimitriș ;

JURISPRUDENTA :

Curtea de casație, secția II: *Beniamin Seingirach, recurs corecțional ;*

Curtea de apel Galați, s. I: *T. Cincu cu Maria G. L. Bogdan, cu o Observație de d-l D. Alexandresco ;*

Tribunalul Tecuci: *Avram Adler, dat în judecată pentru bancrută, cu o Observație de d-l I. Ionescu-Dolj ;*

CONTRACTUL DE CONT CURENT

(Urmarea 30-a) (*).

A DOUA CATEGORIE

Cauzele ce produc încetarea prin justiție

Legiuitorul, după ce se ocupă de cauzele, care produc încetarea de drept a contractului de cont curent, examinează în ultimul aliniat al art. 373 C. com., cu care încheie dispozițiunile din materia acestui contract, cauzele pentru care se poate cere prin justiție încetarea lui și care, în sensul strict al cuvintului, sunt adevărate cauze de desființare. Ele sunt iarăși în număr de trei: moartea, interdicțiunea și incapacitatea legală. Legiuitorul a voit ca cert contract, care e «intuitu personae», să aibă putere obligatorie chiar și atunci când în condițiunea juridică a vre-unui corentist ar fi intervenit vre-o schimbare de așa natură, în cât cel alt corentist de sigur s'ar fi oprit de a mai încheia contractul. Din acest punct de vedere desființarea admisă de legiuitor e pe deplin justificată ; căci corentistul A de ex., care încheiasse un contract de cont curent cu B, persoană de o onorabilitate și punctualitate exemplară, nu s'a hotărit la aceasta de cât tocmai în vederea acestor calități, ce caracterizau pe corentistul său ; dacă după cât-va timp acesta încetează din viață, contul curent ce se răsima pe considerațiunea

personală a lui B nu numai că nu corespunde așteptărilor lui A, dar aceasta, dacă ar continua, ar trebui să vie în relațiune cu moștenitorii lui B, absolut necunoscuți lui și prin urmare cu totul neapți de a-i obține încrederea ; lipsind o atare încredere prin o cauză independentă de voința părților, e natural, ca contractul să ia sfârșit. Dar pentru a putea să înceteze contractul în această ipoteză este nevoie de a se ști, dacă A are sau nu încredere în moștenitorii lui B ; căci nu e imposibil ca aceștia să se bucure de aceleași calități ca și autorul lor, în cât A, pe deplin satisfăcut, să voiască a continua contractul, care nu încetase de drept prin moartea lui B ; iată pentru ce legea zice, că în aceste trei cazuri se poate cere desființarea contractului.

Privită din acest punct de vedere dispoziția legiuitorului se pare justificată, dacă prin ea s'ar fi creat dreptul de a cere desființarea contractului numai pentru corentistul, a căruia condițiune juridică a rămas statornică de la înființarea aceluși contract ; și în acest sens pare, că ar rezulta că trebuie interpretat textul dintr'un pasaj a lui Vidari, care zice : «Desființarea contului curent din contra poate atârna de voința unui corentist, atunci când izvorește vre-un fapt, care schimbă condițiunea juridică a celui-l-alt» (op. cit., No. 4667) ; e adevărat însă că în periodul următor acelaș autor se explică mai clar adăogând : « . . . . moartea, interdicțiunea și incapacitatea legală desființează contractul numai în urma cererei unuia său a celui-l-alt corentist . . . ». De aceeași părere sunt și cei-l-alti autori. Astfel nu numai corentistul, ce n'a suferit nici o schimbare în situațiunea sa economică sau juridică, poate cere desființarea contractului, dar acelaș drept îl aŭ și moștenitorii defunctului ori reprezentanții legali ai interdictului său a celui declarat legalmente incapabil. S'ar părea la prima vedere că, dispozițiunea legii nu poate fi rațională ; căci, dacă ea e justificată în cazul precedent, nu poate fi motive serioase în cazul al doilea : corentistul, încetat din viață, interdict ori incapabil a contractat în mod legal cu cel-l-alt corentist ;

(*) Vezi *Curierul Judiciar* din 1903, No. 35, 36, 40, 42, 46 și 47 ; din 1904, No. 26, 30, 34, 43, 67, 68 ; din 1905 No. 20, 22, 25, 34, 37, 46, 47, 59, 61, 66, 69, 76 ; din 1906 No. 12, 18, 34, 36 și 43.

acesta continuă de a fi acelaș ca și în momentul încheierii contractului; nici o schimbare nu s'a produs în situațiunea sa, ar urma prin urmare ca contractul să nu poată fi reziliat contra voinței sale; totuși, legiuitorul a căutat această dispozițiune și în interesul moștenitorilor ori a celor, ce în urma formării contractului au fost declarați interziși sau incapabili, căci n'ar fi fost echitabil, ca cei ce reprezintă drepturile celui ce a figurat în contractul acesta, să fie obligați a-l continua; și iată pentru ce: Când o persoană acordă credit unei alteia, pe lângă considerațiunea persoanei acesteia, care joacă evident un rol important în deciziunea celei întâi, trebuie să se țină seamă încă de un element, care de asemenea e o considerațiune personală, dar care nu pornește de loc de la acel cui s'a acordat creditul, ci tocmai de la acel, care-l acordă. Acest element consistă în aptitudinile speciale, de care se simte capabil, cel ce acordă creditul pentru a supraveghea, controla, verifica și une ori chiar a dirige afacerile, celui pe care l'a debitat. Acest element, aproape tot așa de important ca cel precedent, va lipsi în cazurile examinate de legiuitor, în cât situațiunea corentiștilor nu mai e aceeași; ochiul scrutator dispăre pentru a fi înlocuit cu un altul lipsit de agerimea și cunoștința necesară spre a ținea balanța cuvenită în măsurarea creditelor și a debitelor. Plecând din acest punct de vedere legiuitorul n'a voit să facă nici o deosebire între ambele părți, în cât chiar neîntemeiată de ar fi fost rațiunea, ce l'a călăuzit, soluțiunea trebuie să rămână neschimbată, căci unde legea nu distinge, nu se poate face distincție de interpret.

Pentru a se obține rezilierea, corentistul, ce o cere, trebuie să facă cunoscut celui-l-alt corentist, adică moștenitorilor ori reprezentanților lui legali, că voește să beneficieze de dispozițiile art. 373 C. com., pentru ca aceștia să aibă cunoștința despre voința sa și să înceteze operațiunile; de oare ce, nefiind vorba de o încetare de drept a contractului, trebuie neapărat o manifestare de voință a părții, ce urmărește desființarea. Legea nu prescrie, cum trebuie să se facă această manifestare și cum trebuie să ajungă la cunoștința celor interesați; deci, în orice mod o vor face-o, legea va fi satisfăcută, de se va dovedi în fapt, că corentistul, ce o pretinde, și-a manifestat voința sa, și că această manifestare a ajuns la cunoștința părții adverse. Mijlocul cel mai practic ar fi notificarea acestei declarațiuni prin portărei, pentru a se înlătura orice dificultate. Declarațiunea trebuie să fie clară și categorică pentru a nu da loc la nesiguranță despre intențiunea celei ce-o face.

Părțile neapărat că chiar în cazurile prevăzute

de lege, pot continua contractul de cont curent, dacă sunt de acord. Consimțământul lor nu numai că nu trebuie să fie expres, dar el poate fi chiar și prezumpt; căci din moment ce nu intervine nici o manifestare a voinței vreunui dintre corentiști, pentru reziliere, trebuie să se prezume continuarea contractului, rămânând ca cel ce voește să răstoarne această prezumțiune, să facă dovada, că din momentul de când a intervenit faptul, ce ar fi putut provoca desființarea, nu s'a mai făcut nici o operațiune în contul curent. Dacă nu se reușește să facă această dovadă, rezultă că părțile prin consimțământ tacit au convenit a continua contractul. Notificarea voinței de a se desființa contractul trebuie făcută îndată ce a intervenit faptul, care provoacă încetarea. Astfel, în caz de moarte, imediat ce aceasta a avut loc, adică după ce a fost redactat actul de stare civilă; în caz de interdicție și de incapacitate legală, imediat după ce s'a publicat sentințele, prin care s'a pronunțat punerea sub interdicție sau declararea incapacității.

Toate aceste cauze de încetare sunt, după cum se văd, datorite voinței unilaterale a unuia dintre corentiști, fără a interveni vre-o culpă din partea celui-l-alt; din acest punct de vedere ele sunt excepțiuni la regula generală, că contractele bilaterale nu se desființează prin voința unilaterală a uneia dintre părțile contractante; ele, prin urmare, sunt de strictă interpretare. Ori de câte ori se va cere desființarea unui contract pentru o altă cauză de cât cele prevăzute de lege, cu toată analogia ce ar exista cu vre-una din ele, nu se va putea admite. Astfel:

O societate comercială încheie un contract de cont curent cu o persoană oare-care; după cât-va timp societatea disolvându-se, intră în stare de lichidare; în acest caz, lichidatorii, fie ei străini sau foștii administratori, nu vor avea dreptul să ceară desființarea contractului de cont curent. Vidari însă pretinde din contră, că contractul trebuie să înceteze, iar lichidatorii pot încheia un nou contract de cont curent pe un interval scurt, din cauză că operațiunile lichidării sunt deosebite de acele ale exercițiului social (op. cit., No. 4668). Credem, că această soluțiune nu e justificată; căci, dacă este adevărat, că lichidatorii pot încheia noi contracte de cont curent și aceasta numai în vederea lichidării afacerilor sociale, nu e mai puțin adevărat, că ei au îndatorirea de a executa toate contractele sociale, din numărul cărora face parte și vechiul contract de cont curent. Care deci poate fi motivul legal, pe baza căruia s'ar putea cere desființarea lui? Deosebirea dintre operațiunile lichidării și ale exercițiului social? Nu, căci aceasta nu e prevăzută

de lege. Incetarea societății? Iarăși nu, căci societatea nu încetează pe timpul lichidării, ci continuă de a-și avea personalitatea ei juridică; din contră, neexecutarea obligațiilor din contractul de cont curent din partea societății în lichidare ar putea provoca chiar falimentul ei. Părerea lui Vidari nu poate fi admisă.

Mai mult încă; dacă legiuitorul ar fi voit ca și lichidațiunea unei societăți să producă desființarea contractului de cont curent, ea ar fi urmat aceeași normă, pe care a admis-o la contractul de asigurare, unde se prevede textual, că dacă asiguratorul este în stare de lichidare, asiguratul poate cere sa-și o cauză sau rezilierea contractului. Dar tocmai fiind-că legea a avut nevoie pentru asigurat să creeze o anumită dispozițiune spre a se putea rezilia contractul, rezultă că, în regulă generală, nu poate avea loc o atare desființare, excepțiile confirmând regula; și cum în materia contractului de cont curent legiuitorul n'a prevăzut în mod special desființarea contractului prin starea de lichidare, trebuie să recunoaștem că soluțiunea lui Vidari e neîntemeiată (Vivante, op. cit., No. 1225). Evident, că dacă societatea ar fi încetat cu totul, contractul s'ar putea desființa, căci a intervenit moartea ei, adică încetarea existenței sale juridice.

De asemenea, dacă un minor a fost autorizat a face comerț și pe timpul activității sale comerciale ar fi încheiat un contract de cont curent cu o persoană oare care; iar în urmă i s'a revocat de cei în drept autorizarea dată, contractul de cont curent nu se va desființa, căci cazurile de desființare fiind de strictă interpretare, nu se pot întinde prin analogie; iar revocarea unei autorizări date nu se menționează prin dispoziția art. 373 C. com., și prin art. 18 C. com., care se ocupă de efectele acestei revocări, nu numai că nu se crează vre un drept de a cere rezilierea vre unui contract, ci din contră se prevede în mod expres prin ultimul său alineat că, «în nici un caz revocarea nu poate vătâma drepturile celor de al treilea, nici chiar pentru aface-urile în curs de executare».

În ipoteză când o persoană încheie cu un altul un contract de cont curent și apoi intervine punerea sa sub interdicție sau declararea sa de incapabil legalmente, Vidari susține, că soarta contractului trebuie rezolvită după următoarea distincție: dacă incapabilul său interzisul chiar cu asistența curatorului său nu mai poate continua comerțul, contractul de cont curent trebuie să înceteze; dacă, din contră, comerțul se poate continua, atunci și contractul nu poate fi reziliat, căci incapacitatea corentistului e complectă prin participarea curatorului, iar actele lui se consi-

deră ca actele unui capabil (op. cit., No. 4670). Nici această soluțiune a lui Vidari nu ni se pare întemeiată, pentru că ea se sprijinește pe faptul încetării comerțului, despre care, după cum am văzut, distinsul profesor zicea, că e o cauză de încetare de drept a contractului de cont curent. Dar dacă încetarea comerțului produce *de drept* încetarea contractului, e de mirare cum Vidari invoacă tot acest fapt pentru justificarea desființării unui contract de cont curent întemeiat pe voința unuia dintre corentiști! Orî încetarea comerțului operează încetarea contractului în mod forțat, de drept, și în acest caz nu poate fi invocat în materia încetării facultative a contractului; orî, din contră, încetarea comerțului nu poate produce un atare efect și atunci nu trebuie alăturată la cauzele care produc încetarea contractului «ipso jure». Admițând deci, că încetarea comerțului nu poate opera încetarea de drept a contractului, credem că nici continuarea comerțului nu poate avea absolut nici o înrîurire asupra soartei contractului; căci, orî incapabilul de acum nu avea capacitatea nici în momentul când a încheiat contractul de cont curent, și atunci nu suntem în ipoteza menționată de Vidari; orî incapabilul de acum era capabil la încheierea contractului, și în acest caz, corentiștii pot uza de dreptul de reziliere creat anume prin art. 373 C. com.; dar, fiind că această desființare nu se operează de drept, ci trebuie manifestarea voinței unuia dintre corentiști, care să o ceară, continuarea contractului poate avea loc; însă, aceasta nu din cauza continuării comerțului, ci din cauza lipsei de manifestare a voinței celor interesați de a uza de facultatea creată prin art. 373 C. com.

Pagani are un curios sistem de argumentațiune cu privire la cauzele care produc încetarea contractului de cont curent prin justiție; mai întâi susține că, pe lângă cele enumerate de legiuitor trebuie să se mai recunoască implicit și o alta nouă: *încetarea comerțului*, când contractul a intervenit între comercianți sau între un comerciant și un necomerciant; iar pentru a-și justifica părerea sa zice: «Și în adevăr, cum s'ar putea pretinde, ca un comerciant, care a încheiat raporturi de cont curent numai în vederea și din cauza comerțului său și care în exercițiul acestui comerț găsea mijloacele pentru a-l alimenta, să fie obligat a menține cu viață atari raporturi, chiar și atunci când el a încetat de a mai face acel comerț? și prin aceasta și-a secăt unicul isvor, din care el își propunea de a se alimenta, când încheiase contractul de cont curent,?...» (op. cit., No. 41). Apoi continuând Pagani susține, că cele trei cauze, pe care legea le prevede, că produc încetarea contractului prin justiție în urma cere-

rei unui corentist, nu pot fi propuse de cât de corentistul, care se întemeiază pe acele fapte ca intervenite în persoana celui-l'alt corentist; cât pentru erezii defunctului său reprezentanții legali a-î interdictului său a-î incapabilului, cari voesc a cere desființarea contractului de cont curent, ce are termen convenit, se pot întemia pe încetarea comerțului. În fine, motivarea tezei sale Pagani o termină cu declarațiunea, că cele zise mai sus le susține, dacă se recunoaște cauza implicită a încetării contractului prin încetarea comerțului; dar dacă nu se interpretează în acest sens textul legii, atunci pentru a nu cauza vre-un prejudiciu acelor ce merită de a fi apărați, inclinăm a recunoaște ambelor corentiști dreptul de a cere desființarea contractului.

Acest mod de argumentațiune a d-lui Cesare Pagani desemnează mult mai bine pe avocatul, ce susține fondul unei cauze, de cât pe autorul, ce rezolvă o chestiune de principii. Cu privire la cauza implicită a încetării contractului am avut ocaziunea a ne pronunța discutând părerea lui Vidari, care se deosibește de Pagani, prin aceea că crede că încetarea comerțului operează de drept încetarea contractului, pe cât acest din urmă susține, că desființarea lui nu poate avea loc de cât numai în urma cererii în justiție. După cum am susținut că prima părere nu e justificată, tot de asemenea susținem, că nici părerea lui Pagani nu poate fi menținută. În primul loc, acest autor nici nu se ocupă de considerațiunea decisivă, pe care se întemeiază soluțiunea adoptată de noi, anume că desființarea contractului prin voința numai a uneia din părțile contractante constituind o excepțiune, dispozițiunea legii trebuie interpretată «*stricto sensu*»; dar de ar fi să se înlătore chiar acest argument, creațiunea acestei cauze implicite sau nu prezintă nici un interes, sau poate da naștere la fraude; căci, dacă corentistul care nu s'a retras din comerț cere desființarea, el nu are nevoie de cauza implicită a lui Pagani, ci își va întemia cererea pe faptul lipsei rimeselor, adică a neîndeplinirii obligațiunei luate prin contractul sinalagmatic al contului curent, în care condițiunea rezolutorie se subînțelege; dacă însă, din contră, corentistul retras continuă a-și alimenta contractul cu noi rimese, cu alte cuvinte continuă de a da noi garanții celui-l'alt corentist, acesta nu mai are rațiune de a cere rezilierea; iar cauza implicită ar fi o armă în mâinele lui pentru a-și satisfase pe nedrept bunul său plac; așa dar, în ipoteza când e reclamant corentistul ce n'a încetat comerțul, soluțiunea lui Pagani sau nu prezintă nici o utilitate, sau e periculoasă. Dacă reclamant e însuși, în persoană, cel ce a încetat comerțul, ar fi ab-

surd să se admită încetarea contractului; căci faptul încetării comerțului depinde exclusiv de voința celui ce-l exercită; a zice că prin încetarea comerțului în acest caz trebuie să se desființeze contractul, însemnează a zice, că un contract sinalagmatic se poate desființa ori-când prin voința uneia dintre părțile contractante, ceea-ce constituie o adevărată absurditate. Dacă în fine reclamant e ori moștenitorul corentistului defunct, ori reprezentantul legal al interdictului său al incapabilului, ipoteza este prevăzută special de legiuitor și nu avem necesitate de creațiunea unei alte cauze implicite pentru a se desființa contractul. Prin urmare, în nici într'un caz, soluțiunea lui Pagani față de interpretarea ce am dat art. 373 C. co., nu prezintă vre-o utilitate și nici nu se poate justifica.

Acelaș autor mai pretinde că, desființarea de care se vorbește în ultimul alineat al art. 373 C. co. nu poate fi cerută de cât de un singur corentist, și anume de acela care se poate întemia pe faptele prevăzute de lege și survenite în persoana celui-l'alt corentist. Am examinat deja această chestiune și fiind-că Pagani nu invoacă nici un nou motiv, ne referim la cele expuse pentru justificarea soluțiunei, că ambii corentiști pot beneficia de cauzele, cari produc încetarea contractului prin justiție în urma manifestării voinței numai a uneia dintre părțile contractante. Ceea ce ni se pare însă de mirat în argumentațiunea lui Pagani este faptul, că de și cunoaște, că chestiunea e controversată și cari sunt motivele, pe care se întemeiază soluțiunea contrarie, nu numai că nu se încearcă a arăta netemeinicia lor și nu numai că nu cercăm a susține lupta pentru a face să triumfe părerea sa ci, din contră, se mulțumește a conchide că, dacă interpretarea ce o dă textului prin creațiunea cauzei implicite a încetării comerțului nu este adoptată, atunci renunță de a mai susține teza sa, că la desființarea contractului prin justiție numai unul singur dintre corentiști ar avea dreptul de a cere rezilierea; și aceasta, pe motivul că nu voeste a lăsa pe erezii, interdict sau incapabil lipsiți de apărare. Nu am fost de părere, că poate fi întemeiată argumentațiunea lui Pagani cu privire la rezolvirea ambelor chestiuni discutate, dar nici nu suntem de părere, că e demnă de invidiat inspirațiunea lui în concluzia finală.

Cu expunerea cauzelor de reziliere încheiăm studiul contractului de cont curent. Cu această ocaziune ne simțim datorii a releva faptul pentru că în cursul acestui studiu foarte rare-ori ne-am referit și la jurisprudența noastră. Următoarele două considerațiuni explică procederea noastră:

1) Contractul de cont curent având o viață destul de scurtă pe piețele noastre comerciale, el n'a putut încă înlesni materialul necesar, pentru ca justiția să aibă suficiente ocaziuni pentru a se pronunța asupra lui; 2) In rarele cazuri, când neînțelegerile dintre corențiști au fost aduse în fața justiției, hotărârile pronunțate sunt întovărășite de o prea mare lipsă de familiarizare cu contractul de cont curent, în cât, nu numai asupra naturii și a elementelor constitutive, dar chiar asupra efectelor lui am fi avut o orientare cu totul greșită; de aceea ne-am hotărît a utiliza jurisprudența numai în mod excepțional, când am găsit stabilite norme, ce merita a fi puse în discuțiune. In ultimele zile Tribunalul de Iași s. II a pronunțat în adevăr cu privire la acest contract o sentință comercială (No. .... /905), care prezintă chestiuni demne de discutat, dar studiul nostru era deja terminat, în cât ne mărginim numai a o menționa cu plăcere.

V. Dimitriu

Profesor la Universitatea din Iași

JURISPRUDENȚĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența de la 17 Aprilie 1906

Președenția D-lui G. LICIU Consilier

Beniamin Seingiurach, recurs corecțional

Contravențiunile la legea servitorilor.— Recurs.— Dacă după această lege există dreptul de recurs în casație.— (Art. 21 și 22 din legea servitorilor).

Dreptul de recurs în contra cărților de judecată, pronunțate în materie de contravențiunile la legea servitorilor, nu există, după cum rezultă din dispozițiunile art. 21 și 22 din zisa lege.

Decisiunea 916/906. — Respins ca inadmisibil recursul făcut de Beniamin Seingiurach contra cărței de judecată a Judecătoriei Ocolului Botoșani cu No. 1653/905.

Curtea,

Ascultând pe d-l procuror Sadoveanu asupra incidentului de neadmisibilitatea recursului;

Deliberând.

Asupra incidentului de inadmisibilitate a recursului, ridicat de d-l Procuror:

Având în vedere cartea de judecată supusă recursului, prin care recurentul este condamnat la 10 lei amendă pentru contravenție la legea servitorilor;

Considerând că după art. 21 din această lege autoritățile însărcinate cu judecarea și executarea sunt în comunele urbane judecătoriale de ocol, iar în cele rurale judecătoriale comunale; că după art. 22 hotărârile acestor autorități se vor da în ultimă instanță; ele vor fi definitive și executorii;

Considerând că față de aceste dispozițiuni de lege, dreptul de recurs în contra cărților de judecată pronunțate în materie de contravenție la legea servitorilor nu există, așa că recursul de față urmează a fi respins ca inadmisibil;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI, S. I

Audiența de la 23 Noembrie 1905

Președenția D-lui M. A. BESTELEY, Consilier

T. Cincu cu Maria G. L. Bogdan

Decisia civilă No. 191

Convenție sinalagmatică.— Lipsa formalității dublului original. — Nulitatea actului. — Inceput de probă scrisă.— Art. 1179 C. civ.

De și, după art. 1179 din codul civil, actele sub semnătură privată constatând convenții sinalagmatice nu sunt valabile dacă nu s'au făcut în atâtea exemplare originale câte sunt părțile cu interese contrare, totuși actul care nu îndeplinește aceste cerințe, cuprinzând semnătura părților, nu este cu totul lipsit de efecte, ci constituie un inceput de probă, care poate fi complotat cu martori, presupțiuni, etc.

Curtea (*).

Având în vedere contra-înscrisul produs de apelantul T. Cincu pentru a dovedi simulațiunea cesiunii constatată prin actul autentificat de tribun. Dorohoia No. 724/901;

Considerând că intimata M. G. L. Bogdan se încearcă a înlătura menționatul contra-înscris, susținând că nu era de cât un simplu proiect, pe care părțile l-au abandonat, iar în sprijinul acestei teze invoacă în contra zisului act lipsa formalității dublului exemplar cerută de art. 1179 din C. civil. în privința actelor sub semnătură privată, cari coprend convențiunile sinalagmatice, pretinzând că din această cauză contra-înscrisul în cesiune este lipsit de orice forță probantă;

Considerând că, în adevăr, art. 1179 C. civil hotărăște, că actele sub semnătură privată, care cuprind convențiunile sinalagmatice nu sunt valabile dacă nu s'au făcut în atâtea exemplare originale câte sunt părți cu interese contrarii; fie-care exemplar trebuie—spune mai departe acest articol—să facă mențiune de numărul originalelor ce s'au făcut;

Considerând că contra-înscrisul făcut prin act sub semnătură privată, cum se și face în genere, dacă e referitor la un act public, care constată un contract bilateral, trebuie neapărat să fie făcut în dublu exemplar;

Că, în cazul de față, contra-înscrisul înfațișat de apelant, fiind relativ la un act de cesiune, care indiscutabil este un contract sinalagmatic, nu mai începe îndoială, că urma a fi făcut în dublu exemplar și aceasta cu atât mai mult, cu cât acest contra-înscris conține el însuși obligațiuni reciproce, după cum se vede din simpla citire a actului;

Considerând, însă, că lipsa formalității dublului exemplar prevăzută de art. 1179 C. civil nu poate avea ca consecință de cât că înscrisurile sub semnătură privată prezentate în justiție nu fac dovada completă despre convențiunea ce ele constată, dar pot servi ca început de probă scrisă, care se poate completa prin martori, conform art. 1197 C. civ.;

Considerând că, în specie, declarațiunea (contra-înscrisul) produs de apelant, pentru a dovedi simulațiunea actului de cesiune încheiat între el și D-na Bogdan, deși făcută numai într'un singur exemplar, cu toate acestea nu poate fi considerat din această cauză ca lipsit de orice forță probantă, cum pretinde intimata, ci trebuie neapărat a i se recunoaște valoarea unui început de probă scrisă, întru cât nu se contestă iscălitura intimatelor, și din conținutul lui (al contra-înscrisului) rezultă veracitatea faptelor alegate de apelant;

Că așa fiind, devine admisibilă proba cu martori pentru dovedirea simulațiunei invocate de apelant, și fiind

(*). Această decizie cuprinde mai multe considerente de fapt, care s'au eliminat nefiind utile în cauză.

admisibil acest mijloc de probațiune, sunt permise și pre-sumpțiile (art. 1203 C. civ.);

Pentru aceste motive, admite opoziția și, în consecință, apelul, etc.

(ss) M. A. Beștelei, D. G. Tăzlăvanu, G. N. Raicoviceanu, N. Dumitrescu, Titus Istrate.

Grefier (s) Al. Băltăgescu

Observație.—După art. 1179 din codul civil, actele sub semnătură privată care constată convenții sinalagmatice sau bilaterale (art. 943), precum ar fi de exemplu: vânzarea, locațiunea, societatea, transacțiunea, etc., trebuie, pentru a fi valide, ca instrumente probatorii, să fie făcute în atâtea exemplare originale (nu în atâtea copii) câte sunt părți cu interes opus, două cel puțin, sau mai multe.

Fie-care exemplar trebuie să facă mențiune de numărul originalelor întocmite, și să fie semnat de toate părțile contractante; căci lipsa semnăturii dintr'un contract bilateral a unei părți, care-și ar lua o obligație prin acel contract, ar atrage nulitatea actului (1).

Necesitatea în care se găsesec părțile de a încheia mai multe exemplare în privința convențiilor care crează interese opuse, nu datează de mult. Această formalitate a fost introdusă de parlamentul din Paris prin o serie de decizii, din care cea mai veche este din 30 August 1736 (2).

Este însă de observat că vechia jurisprudență franceză cerea formalitatea dublului original nu numai pentru dovedirea, dar încă pentru validitatea contractului sinalagmatic, ceea ce astăzi ar fi o eroare, de-oare-ce convențiile devin perfecte prin simplul consimțământ al părților.

Formalitatea statornică de art. 1179, necunoscută în dreptul nostru anterior, nu există de asemenea în Germania, în Austria, în Spania, în Portugalia, în Olanda, etc. (3).

Codul italian a eliminat de asemenea textul fr. (1325), care prescrie îndeplinirea acestei formalități, și unii autori aprobă această inovație (4).

Codul nostru a reprodus însă regula admisă în dreptul francez, și părțile care încheie în România convenții sinalagmatice sau bilaterale trebuie să se conforme acestei regule.

(1) Cpr. art. 126 din codul german.

(2) Cpr. Planiol, II, 1143 (ed. a 2-a); Garsonnet, *Pr. civ.*, II, § 715, p. 512 (ed. a 2-a).

(3) Vezi Répert. Sirey. *Double écrit*, 149. Din cele mai sus expuse rezultă că actele încheiate între doi Români, sau între un Român și un străin într-o țară în care formalitatea dublului original nu există, vor fi valide în România, de și n'ar fi fost făcute în atâtea originale câte sunt părți cu interese opuse (art. 2 § ultim). Vezi Weiss, *Tr. th. et pratique de dr. international privé*, IV, p. 326, nota 3 și autoritățile citate în t. VII a Coment. noastre, p. 209, nota 4. Vezi și t. I, p. 170 (ed. a 2-a). — *Contră*: Duguít, *Conflicts de législ. relatifs à la forme des actes civils*, p. 56 și 122.

(4) Cpr. T. Huc, VIII, 238 și *Le Code civil italien et le Code Napoléon*, I, p. 256.

Care este însă consecința omisiunii acestei formalități, ce se consideră ca de ordine publică și de la care părțile nu s'ar putea sustrage prin convenția lor (5)?

Textul art. 1179 răspunde că *actul* nu este valid, ceea ce însemnează că nu însăși convenția este nulă, după cum hotăra vechia jurisprudență franceză, ci numai actul, adică: instrumentul probator menit a o constata (6); de unde rezultă că convenția va trebui să fie executată, dacă poate să fie dovedită prin alte mijloace legale.

Această soluție este generalmente admisă atât în doctrină cât și în jurisprudență, și nu este combătută de cât de Demolombe (XXIX, 421 urm.), care pentru a ajunge a susține că însăși convenția este nulă, se întemeiază mai cu seamă pe vechia jurisprudență franceză și pe lucrările pregătitoare (expunerea de motive a lui Bigot-Prémeneu și raportul lui Jaubert la Tribunal).

Doctrina ilustrului profesor și decan de la Caen trebuie însă respinsă pentru următoarele motive:

1° Sub codul actual, convențiile sunt în genere independente de actele redactate spre a servi de probă, și nulitatea instrumentului de probație nu împiedică convenția de a fi validă.

2° Art. 1179 vorbind atât de convenție cât și de act, anulează numai *actul*, nu însă și *convenția*. «Actele sub semnătură privată, care cuprind convenții sinalagmatice, nu sunt valabile dacă, . . . etc.», țice textul art. 1179.

3° Art. 1179, făcând parte din capit. probelor (proba scrisă), în acest capitol nu este vorba de fondul obligațiilor, ci numai de actele scrise menite a le dovedi.

Conclusia firească și juridică este deci că numai actul redactat pentru constatarea convenției este nul, nu însă și convenția, care rămâne validă, dacă va putea fi probată prin mijloacele legale (7).

Din împejurarea că actul care nu îndeplinește cerințele art. 1179 este nul, s'ar părea logic de a se conchide că el este lipsit de orî-ce putere probatorie; și în adevăr, în acest sens se pronunță o parte din doctrină (8).

(5) Cpr. Baudry, II, 1196; Planiol, II, 1144 (ed. a 2-a).

(6) Această nulitate poate fi invocată de fie-care-parte, nu însă de cei de al treilea. Cas. fr. D. P. 1901. 1 69; Sirey, 1902. 1. 129 (cu nota lui Al. Wahl); *Pand. Périod.* 1901. 1. 128; *Curierul Judiciar* din 1901, No. 22 (cu observ. critică a d-lui I. N. Cesărescu); T. Huc, VIII, 244; F. Herman, *C. civ. annoté, Supplément*, art. 1325, No. 12. Vezi și alte autorități citate în t. VII a Coment. noastre, p. 197, nota 4.

(7) Cpr. C. București și Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1888, No. 28, 38 și 40; *Dreptul* din 1887, No. 4; *Dreptul* din 1891, No. 14. Vezi și alte autorități citate în t. VII a Coment. noastre, p. 198, nota 3.

(8) Vezi în acest sens. Demolombe, XXIX, 429; Mourlon, II, 1552; Baudry, II, 1203; Durantón, XIII, 164; Braas,

Cu-toate-acestea Curtea din Galați decide cu drept cuvint, conform unei doctrine și jurisprudențe aproape constante, că de și un asemenea act nu poate face o dovadă complectă despre convenția ce el constată, totuși constituie un început de probă scrisă, care poate fi complectat prin alte dovezi, precum: presupțiuni, martori, jurămint supletor, etc. (9). Prin această interpretare se aplică actului neregulat o regulă analogă celei din art. 1172, după care actul autentic nul în privința formei, poate valora ca act sub semnătură privată, dacă este semnat de părți.

Aceeași soluție este admisă, aproape fără nici-o discuție, în privința lipsei formalității bunului și aprobat, formalitate prescrisă pentru unele contracte, de art. 1180 din codul civil (10).

D. Alexandresco

TRIBUNALUL JUDEȚULUI TECUCI

Audiența de la 20 Martie 1901

Președenția D-lui D. A. DONICI, Președinte

Avram Adler dat în judecată pentru bancrută

Sentința corecțională No. 469

Bancrută.—Faliment.—Inexistența delictului de bancrută când nu este faliment. — Art. 324—326 C. com. Art. 880, 886, 887 C. com.

Din întreaga economie a codului de comerț, și mai ales din art. 324, 325 și 326 din acest cod rezultă că bancruta este o consecință a falimentului și că acolo unde nu este faliment nu poate să existe nici bancrută; fiindcă starea de faliment este o condiție sine qua non a delictului de bancrută.

Tribunalul,

Având în vedere ordonanța D-lui jude instructor de pe lângă acest tribunal No. 7/901, prin care Avram Adler este dat judecătoarei pentru bancrută simplă și frauduloasă (art. 876 al. I, 877 al. I și III, 880 al. I, 881 și 882 Cod. comercial);

Având în vedere depunerile marturilor făcute astăzi; Având în vedere textele art. 886 și 887 C. com. care zic: este culpabil de bancrută simplă comerciantul care a încetat plățile etc.; asemenea art. 880 Cod. comercial: este culpabil de bancrută frauduloasă comerciantul falit;

Având în vedere sentința acestui Tribunal No. 23/900, prin care s'a respins cererea D-lui Procuror și a lui Gh. Richter de a fi declarat în stare de faliment comerciantul Avram Adler neconstatându-se că ar fi în încetare de plăți;

Având în vedere că, din întreaga economie a codului de comerț, și mai ales din art. 324, 325 și 326, rezultă că, bancruta e o consecință a falimentului, acolo

Théorie légale des actes sous seing privé, No 6 urm.; Daniel de Folleville, *Revue pratique*, t. 39 (anul 1875), pag. 506, etc.

(9) Cpr. în acest din urmă sens, Trib. Ilfov. Suceava și Teleorman, *Dreptul* din 1887, No. 4; din 1889, No. 65; din 1893, No. 4 și 33; din 1894, No. 8; din 1902, No. 26 și din 1905, No. 70; *Curierul Judiciar* din 1901, No. 56; C. Galați și București, *Dreptul* din 1891, No. 14 și din 1898, No. 76; Cas. rom. Bulet. 1897, p. 531. În cât privește doctrina și jurisprudența străină, vezi autoritățile citate în t. VII a Coment. noastre, p. 199, nota 1.

(10) Vezi în această din urmă privință numeroasele decizii române și străine citate în t. VII a Coment. noastre, p. 207, nota 7.

unde nu e faliment nu poate exista bancrută; starea de falit este o condițiune «sine qua non» a delictului de bancrută;

Având în vedere că, faptele ce legea pedepsește ca bancrută simplă sau frauduloasă nu au un caracter delictuos de cât dacă emană de la un comerciant, și dacă acel comerciant se află în stare de faliment;

Având în vedere că Tribunalele comerciale sunt singure competente a declara pe un comerciant în stare de faliment; or, acest tribunal prin sentința No 13/900 sus citată a respins cererea d-lui Procuror și a lui Gh. Richeter de a se declara falit pe comerciantul Avram Adler. A se admite dar că instanța penală ar putea să condamne pe un individ ca bancrutar pe când același tribunal constituit ca Tribunal comercial ar declara că același individ nu este falit, ar fi a se da loc la o contradicție de deciziuni cu totul prejudiciabile prestigiului justiției și chiar ordinii publice (Cas II 202/87);

Având în vedere că, din textele art. 708, 709, 710, 876, 877 și 880 cod. comercial combinate, reesă că, delictele de bancrută simplă sau frauduloasă sunt o consecință imediată, directă și necesară a declarării în stare de faliment a unui comerciant, declarare care nu se poate face, cum ordonă art. 695 și următor cod comercial, de cât de Tribunalul comercial; căci din textele enunțate și mai ales din art. 708 C. comercial. este vădit, cum am spus și mai sus, că acțiunea penală este o consecință a pronunțării sentinței declarative de faliment;

Pentru aceste motive, tribunalul achită pe Avram Adler, etc.

(ss) D. A. Donici, Racovița.

Grefier (s) C. I. Crasan.

Adnotațiune. — Sentința Trib. Tecuci, ne-a părut foarte importantă prin aceea că pune în principiu și rezolvă chestiunea de a se ști, dacă poate fi bancrută fără faliment sau, cu alți termeni, dacă delictul de bancrută e sau nu o consecință a declarațiunii în stare de faliment.

Chestiunea se mai poate formula încă: dacă declarațiunea în stare de faliment e o chestiune prejudicială bancrutei; sau dacă comerciantul care, de și declarat în stare de faliment, însă sentința tribunalului a fost infirmată de Curtea de apel, ridicând starea de faliment, pe motiv că falitul a plătit sau s'a aranjat cu creditorii, mai poate fi urmărit pe cale penală și, în fine, ultima formă: dacă acțiunea publică pentru bancrută e independentă de declarațiunea în stare de faliment, ori-cară ar fi fost soarta cererii de declarare, fie că tribunalul comercial a respins-o, fie că admitând-o, sentința sa a fost reformată de Curte pentru un motiv sau altul?

Tribunalul de Tecuci, pentru considerentele din sentința sa, dă un răspuns afirmativ că adică: bancruta e o consecință a stărei de faliment.

Intr'un studiu ce am publicat altă dată în coloanele acestei reviste (1), am arătat că, după părerea noastră, singura soluțiune juridică, e aceea că bancruta nu e o consecință a stărei de faliment; că cea mai complectă independență există și trebuie să existe între ele, soluțiune bazată pe

(1) Vezi «Curierul Judiciar» No. 15 din 1901.

dispozițiunile exprese ale art. 714, 875 al. II și altele din C. comer.

De alt-fel, doctrina română, reprezentată prin două glasuri autorizate: d-l *Toma Stelian*, profesor universitar, susține la cursul său această teorie și d-l *D. Alexandresco*, de asemenea, profesor universitar și Director al acestei reviste, împărtășește aceeași părere (2).

Jurisprudența noastră, cea franceză, cea italiană și cea belgiană, afară de mici note discordante, e, pot zice, constantă în sensul părerii noastre (3).

Dacă după textele de lege discuțiune ar putea fi, găsește însă că din punctul de vedere al purei rațiuni, altă părere de cât cea ce susținem nu poate fi admisibilă; ea singură se împacă și cu logica și cu rațiunea . . . . ., aceste două termometre a bunelor soluțiuni.

Și, în adevăr, dacă ne întrebăm ce este o *bancrută frauduloasă*, răspunsul nu poate fi altul de cât că e o excrocherie sau încercare de excrocherie săvârșită de un comerciant în dauna creditorilor săi, deci un delict ca toate delictele, dar care se numește bancrută din cauze istorice; și, dacă așa este, atunci de ce s'ar închide acțiunea publică prin desinteresarea parțială a creditorilor, sau prin inacțiunea lor?!

După cum în delictele de drept comun, acțiunea publică nu se poate stinge prin desinteresarea sau renunțarea părții civile, tot așa trebuie să fie și în delictul de bancrută.

Apoi, poate cine-va susține că nu trebuie pedepsit faptul comerciantului care, după ce a sustras marfă, sustras sau disimulat o parte din activul său, profitând și abuzând de creditul ce-i oferea situațiunea sa și care, la urma urmei, convine ca creditorii să primească un 20% din creanțe fiind siliiți la aceasta, și el presintă polițele ca achitate cerând să nu fie declarat în stare de faliment?!

Cății alți,—ba încă cei mai mulți,—după ce au fost declarați în stare de faliment, în intervalul termenului de apel, cad la învoială cu creditorii, plătindu-le un nimica tot, un 10%, 20% și apoi la Curte presintă polițele ca achitate și Curtea le ridică starea de faliment—și apoi vin înaintea Tribunalului corecțional și susțin că întru-cât nu mai sunt faliiți, nu mai poate fi nici delict de bancrută. Mai întâi, Curtea, cred că rău procedează când admite apelul și ridică starea de fa-

liment—dar din punct de vedere penal a admite acest mod de a vedea nu ar însemna că lăsăm o poartă prea mare fraudei?! Nu ar însemna că falitul și a ajuns scopul de a sustrage o parte din activul său în dauna creditorilor?!

Iată consecințele teoriei contrare și deci a celei preconizată prin sentința trib. Tecuci.

Găsesc că aci, nu e atât o cestiune juridică, cât e o cestiune economică națională, care privește creditul comercial al țării și numele puțin discreditat al comerciantului român, căci asupra lor s'a resfrânt consecințele unor astfel de teorii greșite.

Grație acestei teorii, s'a ajuns ca comercianții români să fie priviți cu neîncredere de creditorii streini, și să le dea și orî-cari epitete neplăcute deși cei cari au adus și aduc zilnic acest discredit comerțului, nu sunt români, ci cea mai mare parte streini.

Iată de ce găsește că e și juridic și în folosul țării și creditului comercial, ca această teorie vătămătoare să fie părăsită și uitată ca orî ce fapt de tristă memorie.

J. Jonescu-Dolj
Judecător de instrucție trib. Ilfov

ERATĂ

În numărul 43 al *Curierului Judiciar*, la pag. 345, coloana a II-a, mai jos de jumătatea coloanei, strecurându-se o eroare importantă în materia contului curent, rugăm pe cititori a observa și corija.

Iată periodul ce trebuie corectat:

Cum s'a publicat

«de oare ce legea declară *nule de drept* toate actele, plățile și instrăinările făcute de falit după declarațiunea falimentului; și unde legea nu face distincție, nici interpretul nu are dreptul să o facă. Nulitatea fiind absolută, or-care dintre corectiști o poate invoca; prin urmare și corectistul ce n'a fost declarat falit are atare drept și el va putea revandica rimesile constituite după declarațiunea falimentului».

Cum trebuie să se citească

«de oare ce de și legea declară *nule de drept* toate actele, plățile și instrăinările făcute de falit după declarațiunea falimentului, și această nulitate e numai relativă totuși corectistul ce n'a fost declarat falit va putea revandica rimesile constituite după declarațiunea falimentului, căci încetând contractul de cont curent, nu mai are nici o cauză juridică constituirea rimeselor».

Studiul contului curent având să apară peste câte-va zile în broșură, eroarea s'a evitat.

A apărut la Tip. «Dacia» (Ilieșcu, Grosu & C-o din Iași): **Tendințele noi în Drept** (Studii de Drept civil și penal) de *Vespasian Erbiceanu*, judecător de Instrucție la Trib. Iași. Această lucrare foarte meritorie, de peste 500 pagini, este în curent cu doctrina și jurisprudența celei mai noi. Vom face în curând o dare de seamă asupra acestei lucrări, menită a figura în biblioteca orî-cărui jurist.

(2) Vezi Tratatul său de drept civil vol. VII. pag. 616, 636 și 643; Vezi încă în sensul părerii noastre: *M. Dimitrescu*, *Drept comercial*, vol. VI. pag. 250 și urm. și autoritățile acolo citate precum și studiul d-lui Ștef. Scriban, în «*Curierul Judiciar*» No. 56 din 8 Septembrie 1905.

(3) Vezi *M. A. Dimitrescu*, *Drept comercial*, vol. VI, pag. 253 și urm.